

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101441

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Керецман Наталія Іванівна

2. Nataliia I. Keretsman

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 18-01-2024

Спеціальність за освітою: фінанси і кредит

Місце роботи здобувача: Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України

Код за ЄДРПОУ: 22109967

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 21, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 61.051.093

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.23.21, 06.61.33

Тема дисертації:

1. Організаційно-економічні засади розвитку територіальних громад регіону в умовах сучасних викликів воєнного стану.
2. Organizational and economic foundations for the development of territorial communities in the region in the face of modern challenges of martial law.

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних засад вдосконалення механізмів управління і планування територіальних громад та розробці практичних рекомендацій до їх функціонування в контексті економічного і просторового розвитку регіону та підвищення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах воєнного стану й післявоєнного відновлення територій. Проаналізовано сутність дефініції поняття «територіальна громада» та визначено її роль в економічному житті регіону та країни в контексті реформи децентралізації влади. Проаналізовано законодавчу базу становлення та розвитку місцевого самоврядування та окреслено власне бачення територіальної громади. Виокремлено основні принципи, на яких має базуватися структура територіальної громади, включаючи ефективність, інституційний підхід та

інші, що формують засади управлінської діяльності територіальних громад та спонукають до визначення стратегічних напрямів розвитку. Виявлено зв'язок між громадою, населенням та бізнес-сферою: громада стимулює бізнесову активність і покращує умови життя, тоді як бізнес забезпечує працевлаштування та внесок до місцевого бюджету. Зроблено аналіз основних підходів до формування територіальних громад, що стали основою для пропозиції щодо їх розвитку в умовах сучасних викликів воєнного стану. Розкрито основні положення до формування державної регіональної політики в Україні та наукові визначення окремих авторів щодо засад регіональної політики держави. Проаналізовано підходи, які використані для формування функціональних типів територій на основі їх потенціалу, переваг, а також умов, що склались під час воєнних дій і введення воєнного стану. Розкрито основні стратегічні цілі та шляхи їх досягнення у регіонах щодо підвищення їх конкурентоспроможності, зміцнення інтеграції на основі міжрегіонального та міжтериторіального співробітництва і транскордонної співпраці. Здійснено аналіз соціально-економічного стану територіальних громад Закарпатської області у період завершення реформи децентралізації та в умовах воєнного стану. Визначено позиції Закарпатської області за основними показниками соціально-економічного розвитку України, що виявило низку необґрунтованих позицій регіону за якими він займає останні місця. Виявлено проблему низької активності громад Закарпатської області щодо міжмуніципального співробітництва, географічних дисбалансів укладення договорів про партнерство з територіальними громадами інших держав. Проаналізовано загальні підходи щодо формування Стратегічних планів та Планів соціально-економічного розвитку окремих сільських, селищних, міських територіальних громад, що розташовані у різних районах Закарпатської області, зокрема важливість узгодження стратегічних напрямів розвитку територіальних громад із стратегічними пріоритетами регіонального та національного рівня. Встановлено, що окремі підходи у формуванні стратегічних цілей можуть мати ознаки декларативності, оскільки містять широкий спектр завдань, які, особливо за сьогоdnішніх умов, не чітко гарантовані ресурсами. Окреслено основні підходи до формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальних громад, як документа, що є основою формування стратегічних напрямів і пріоритетів розвитку громади та просторового планування і розпланування земель. Визначено, що територіальна громада як замкнута система із великою кількістю елементів, функціонує на основі інтегрованого взаємозв'язку цих елементів. Обґрунтовано важливість маркетингового підходу до планування та управління громадами, зокрема і можливість формування Маркетингової стратегії територіальної громади (маркетинговий план розвитку) як одного із механізмів удосконалення управління місцевим розвитком. Проаналізовано стан та обставини, що склалися у територіальних громадах та регіонах у період воєнного стану, що введений в Україні з 24 лютого 2022 року. Визначено організаційно-економічні напрями стратегічного управління та розвитку територіальних громад регіону в умовах сучасних викликів воєнного стану. Обґрунтовано необхідність створення туристичних кластерів у Закарпатті, де сфера туризму є однією із провідних напрямів конкурентоспроможності, а також значення аспектів міжрегіонального та міжтериторіального транскордонного співробітництва для регіону, територій і суб'єктів господарювання області, що відкривають можливості на шляху підготовки та вступу України до Європейського Союзу.

2. The thesis deals with the substantiation of the theoretical and methodological foundations for the improvement of the mechanisms of management and planning of territorial communities, as well as the development of practical recommendations for their functioning in the light of the economic and spatial development of the region and increasing their competitiveness in the current conditions of martial law and post-war reconstruction of territories. The thesis analyzes the nature of the concept of "territorial community" and defines its role in the economic life of the region and the country in the light of the decentralization reform. It addresses the legal framework for the establishment and development of local government and outlines the author's vision of a territorial community. The author highlights the main principles on which the structure of a territorial community should be based and which form the basis of management activities of territorial communities and encourage the identification of strategic development directions, including efficiency, institutional approach, etc. The thesis reveals the relationship between the community, the population, and the business sector: the community stimulates business activity and improves living conditions, while the business provides employment and

contributes to the local budget. The author analyzes the main approaches to the formation of territorial communities, resulting in suggestions for their development in light of the current challenges of martial law. The author reveals the main provisions for the development of the state regional policy in Ukraine and addresses the scientific definitions of individual authors on the principles of the state regional policy. Approaches to the formation of functional types of territories based on their capacity, advantages, and the conditions prevailing during hostilities and the introduction of martial law are analyzed. The main strategic goals and ways to achieve them in the regions to increase their competitiveness and strengthen integration through interregional, interterritorial, and cross-border cooperation are revealed. The thesis analyzes the socio-economic situation of the territorial communities in Zakarpatska oblast in the period of the completion of the decentralization reform and under martial law. The positions of Zakarpatska oblast in terms of the main indicators of socio-economic development of Ukraine are determined, revealing a number of unjustified positions of the region, in which it ranks last. The problems of low activity of communities in Zakarpatska oblast in terms of inter-municipal cooperation and geographical imbalances in concluding partnership agreements with territorial communities of other states are identified. The author analyzes general approaches to the preparation of Strategic Plans and Socio-Economic Development Plans for the individual village, town, and city territorial communities located in different districts of the Zakarpattia oblast, in particular, the importance of aligning the strategic directions of territorial communities' development with the strategic priorities of the regional and national levels. The thesis shows that certain approaches to setting strategic goals may have signs of being declarative since they contain a wide range of tasks that, especially in today's conditions, are not clearly guaranteed by resources. The author outlines the main approaches to the Concept of Integrated Territorial Development of Territorial Communities as a document that is the basis for shaping the strategic directions and priorities of community development and spatial and land planning. The thesis determines that a territorial community as a closed system with a large number of elements functions on the basis of an integrated interconnection of these elements. The importance of a marketing approach to community planning and management is substantiated, including the possibility of developing a marketing strategy for a territorial community (marketing development plan) as one of the mechanisms for improving the management of local development. The author analyzes the state and circumstances that have developed in territorial communities and regions during the period of martial law introduced in Ukraine on February 24, 2022. The organizational and economic directions of strategic management and development of territorial communities of the region in the light of modern challenges of martial law are determined. The author substantiates the need to create tourism clusters in Zakarpatska oblast, where tourism is one of the leading areas of competitiveness, as well as the importance of aspects of interregional and interterritorial cross-border cooperation for the region, territories, and economic entities of the oblast, which opens opportunities on the way to Ukraine's preparation for and accession to the European Union.

Державний реєстраційний номер ДіР: ДР 0123U100346, 0123U100340, 0119U101975

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Керецман Н.І., Патицька Х.О, Пітюлич М.М., Попадинець Н.М. Аналіз ефективності використання природно-ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад України. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2019. № 3 (94). С. 65-76.

- 2. Керецман Н.І., Пітюлич М.М., Вереш Є.С. Стратегічні орієнтири модернізації управління регіональною економікою: фактор гірських територій. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2022. № 7 (63). С. 52-62.
- 3. Керецман Н.І. Аналіз чинників впливу на розвиток і підвищення конкурентоспроможності територіальних громад. Регіональна економіка. 2022. № 4 (106). С. 33-39.
- 4. Керецман Н.І. Концептуальні засади удосконалення механізму управління територіальними громадами на основі інтегрованого розвитку. Регіональна економіка. 2023. № 2 (108). С. 41-49.
- 5. Керецман Н.І. Шляхи підвищення конкурентоспроможності територіальних громад у процесі відновлення країни у післявоєнний період. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 3. С. 346-350.
- 6. Keretsman, N.I., Miklovda, V.P., Pitiulych, M.I., Hoblyk, V.V., & Pityulych, M.M. Socio-Economic Transformations of Small Rural Settlements of Zakarpattia Amidst Decentralisation. International Journal of Criminology and Sociology, 2021. 9, 3089-3094.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: ДР 0123U100346, 0123U100340, 0119U101975

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пітюлич Михайло Михайлович
2. Mikhailo M. Pitiulych

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2787-0378

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рогозян Юлія Сергіївна

2. Yuliia S. Rohozian

Кваліфікація: д.е.н., с.д., 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5325-4213

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 13530946

Місцезнаходження: бул. Тараса Шевченка, буд. 60, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельник Мар'яна Іванівна

2. Mariana I. Melnyk

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8869-8666

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 05539979

Місцезнаходження: вул. Козельницька, буд. 4, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олексюк Ганна Василівна

2. Hanna V. Oleksiuk

Кваліфікація: к.е.н., 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3180-4664

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Відокремлений структурний підрозділ "НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Код за ЄДРПОУ: 37073535

Місцезнаходження: вул. Горбачевського, 18, Львів, 79044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чубарь Оксана Геннадіївна

2. Oksana G. Chubar

Кваліфікація: к.е.н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5952-5034

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Готра Вікторія Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Готра Вікторія Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна